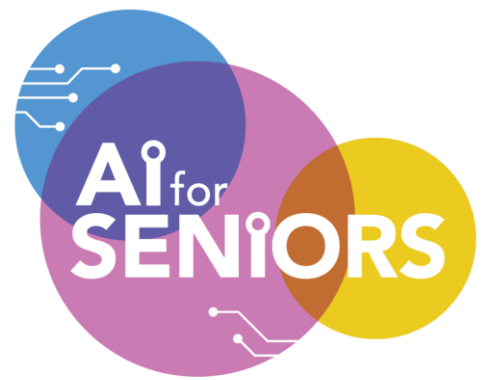

Sharing Knowledge, Bridging Generations

Ordlista

Lättförståeliga nyckelbegrepp

AI FOR SENIORS

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Ordlista

Lättförståeliga nyckelbegrepp

Denna ordlista förklarar de termer du kommer att stöta på i utbildningsmodulerna inom "AI för seniorer". Den omfattar digital säkerhet och säkerhet på nätet, artificiell intelligens, digital ekonomi, teknik för hälsa och välbefinnande samt sociala medier.

Termerna är listade i alfabetisk ordning från A till Ö. Du behöver inte läsa igenom den från början till slut. Slå upp ett ord när du behöver det.

AI-assistent

En avancerad typ av datorprogram som kan förstå komplexa frågor, lösa problem och hjälpa dig med dagliga uppgifter genom att tänka och resonera på ett sätt som liknar människans.

AI-baserade bedrägerier

AI-baserade bedrägerier innebär att bedragare använder smarta datorprogram för att skapa mycket realistiska, skräddarsydda bedrägerier i stor skala. Det eliminerar traditionella varningssignaler som stavfel, vilket gör bedrägerierna svåra att upptäcka.

AI-moderering

Avser den uppsättning processer som är utformade för att analysera, filtrera och reglera innehåll som publiceras online, oavsett om det genereras av användare eller organisationer.

AI-verktyg

AI-verktyg är program som använder AI för att underlätta uppgifter, skapa innehåll och tolka information.

Algoritmer

I AI-sammanhang är en algoritm den matematiska uppsättningen regler som gör det möjligt för en dator att känna igen mönster, fatta beslut och lära sig av data utan att vara explicit programmerad för varje enskilt resultat.

Appbehörigheter

Inställningar som gör det möjligt för en app på en telefon eller dator att använda enhetens funktioner eller information. En app kan till exempel be om behörighet att använda din kamera för att ta en bild, din position för att ge dig vägbeskrivningar eller dina kontakter för att hjälpa dig att skicka ett meddelande till en vän.

App (applikation)

Ett särskilt digitalt verktyg eller program på din smartphone, surfplatta eller dator som är utformat för att utföra en specifik uppgift.

Appuppdateringar

Avser lanseringen av nya versioner eller uppdateringar av en mobilapp som innehåller buggfixar, funktionsförbättringar, säkerhetsuppdateringar eller andra förbättringar av den befintliga appen.

Artificiell intelligens (AI)

Artificiell intelligens (AI) är det område inom datavetenskap som ägnar sig åt att skapa system som kan utföra uppgifter som vanligtvis kräver mänsklig intelligens, såsom att resonera, lära sig av erfarenheter och lösa komplexa problem.

Bedrägeri

Bedrägeri är ett oärligt upplägg som syftar till att lura dig på något värdefullt, oftast dina pengar eller din identitet.

Behörigheter

Behörigheter är inställningar som avgör vad en app har tillgång till, till exempel din plats, dina kontakter eller dina hälsodata.

Bärbara enheter

En liten elektronisk enhet som är utformad för att bäras bekvämt på kroppen, oftast som ett armbandsur eller ett armband. Dessa smarta enheter ansluts till din telefon eller dator för att utföra ytterligare uppgifter. De används ofta för att räkna dina dagliga steg, mäta din puls och övervaka din sömn.

Cookie

En cookie är en liten textfil (anteckning) som lagras på din enhet och fungerar som en digital ID-tag, vilket gör det möjligt för algoritmer att spåra dina surfvanor och komma ihåg vem du är för att kunna visa dig anpassat innehåll eller annonser.

D

Data

En samling av råa fakta, siffror, ord eller bilder. I vardagen är data enskilda bitar av information som samlas in från omvärlden, till exempel utetemperaturen, priset på en livsmedelsvara eller en bild du tar. En enskild datapunkt är i sig bara ett fristående faktum. Men när en dator, smartphone eller bärbar enhet samlar in dessa bitar via sina sensorer och appar kopplar den ihop dem för att visa dig något användbart, till exempel ett textmeddelande, ditt dagliga stegantal eller en väderrapport.

Dataskydd

Dataskydd är den samling lagar och tekniska skyddsåtgärder som är utformade för att skydda dina personuppgifter från att missbrukas, stjälas eller delas utan ditt tillstånd.

Deepfake

En mycket realistisk digital förfalskning, oftast en video- eller ljudinspelning, som skapas med hjälp av artificiell intelligens för att få en person att framstå som om hen säger eller gör något som hen aldrig faktiskt har gjort. Ordet är en sammansättning av deep learning (en typ av smart teknik) och fake.

Detektering av ovanlig aktivitet

Detektering av ovanlig aktivitet är den process som banker använder för att identifiera kontobeteenden eller transaktioner som inte stämmer överens med normala mönster och som kan tyda på bedrägeri eller annan risk.

Digital assistent (eller röstassistent)

Ett hjälpsamt datorprogram inbyggt i din smartphone, surfplatta eller en fristående bordshögtalare som lyssnar på dina röstkommandon och svarar på dem.

Digital finans

Digital finans avser användningen av digital teknik för att hantera pengar, genomföra betalningar, få tillgång till finansiella tjänster och bedriva finansiell verksamhet på ett mer effektivt sätt.

Digital säkerhet

Digital säkerhet handlar om beteende. Det handlar om mänsklig interaktion och personliga vanor som skyddar dig från skada när du är online.

End-to-end-kryptering (E2EE)

End-to-end-kryptering (E2EE) är en metod för att implementera ett säkert kommunikationssystem där endast avsändaren och den avsedda mottagaren kan läsa meddelandena. Det förhindrar att data läses eller ändras i hemlighet, utom av avsändaren och de avsedda mottagarna.

Felaktig information

Felaktig information är falsk eller oriktig information som sprids på nätet, oftast för att påverka din åsikt om något.

Flöde på sociala medier

Det är den dynamiska strömmen av innehåll som visas när en användare loggar in på sina konton på sociala medier. Innehållet som kan visas i en användares flöde omfattar textinlägg, länkar, annonser och bilder som delas av användarens vänner, familj och följare.

Hjärtfrekvens

Puls är antalet hjärtslag per minut. Den kan mätas med en smartklocka eller en app.

Hälsoråd

Hälsoråd är information eller förslag som rör din hälsa. Appar kan ge allmänna råd, men inte medicinska råd.

Inlägg

Ett inlägg är helt enkelt en text eller ett innehåll som delas på internet. Du ser det vanligtvis på två huvudsakliga platser:

- På en blogg är det en onlineartikel (som ett inlägg i en tidning) som listas i kronologisk ordning.
- På sociala medier (som Facebook eller Instagram) är det en bild, text eller uppdatering som du delar på din sida så att andra kan se den.

Investeringsbedrägeri

Ett investeringsbedrägeri är ett bedrägeri där brottslingar övertalar människor att satsa pengar på falska eller vilseledande investeringar, ofta med löften om hög avkastning eller låg risk.

K

Känslig information

Mycket privat information som måste skyddas för att värna om din identitet, dina pengar och din säkerhet. Detta omfattar till exempel dina bankkontonummer, lösenord, personnummer och journaler – information som du aldrig vill att en främling ska få tillgång till.

L

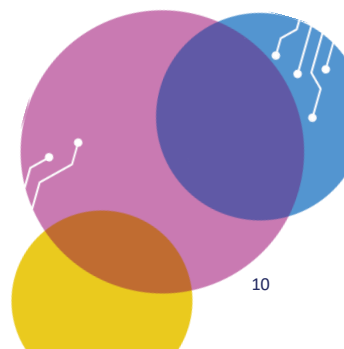
Lösenord

Ett lösenord är en hemlig kod (vanligtvis en kombination av bokstäver, siffror och specialtecken) som bevisar att du är den du utger dig för att vara.

M

Meddelanden om bedrägeribekämpning

Meddelanden om bedrägeribekämpning är säkerhetsmeddelanden från en bank eller betalningsleverantör som varnar användare om eventuellt bedrägeri, ovanlig kontoaktivitet eller åtgärder som behöver granskas.

Mönster

Ett mönster är något som upprepas regelbundet, till exempel att gå på promenad vid samma tid varje dag.

O

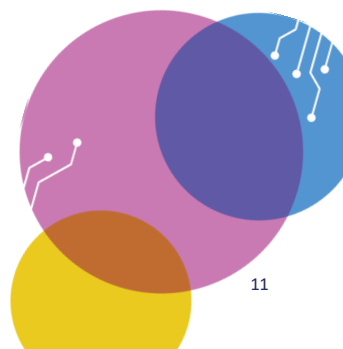
Onlinesäkerhet

Handlar om de verktyg, protokoll och inställningar som används för att skydda dina data, enheter och nätverk från obehörig åtkomst eller hackerattacker. Säkerhet på nätet är både det högteknologiska larmsystemet och säkerhetslåset på dörren.

P

Phishing

Phishing är en metod som används för att genomföra bedrägerier. Det handlar om e-postmeddelanden, sms eller telefonsamtal som utger sig för att komma från en betrodd källa för att lura dig.

Platsdata

Information som samlas in av din smartphone, surfplatta eller bärbara enhet och som visar exakt var du befinner dig i världen. Din enhet använder inbyggda sensorer (som GPS) för att spåra sin fysiska position. Denna information delas med specifika appar för att tillhandahålla användbara tjänster, till exempel:

- Att ge dig detaljerade vägbeskrivningar.
- Att visa den lokala väderprognosen för just din ort.
- Att hjälpa dig att hitta en restaurang eller en busshållplats i närheten.

Prompt

En uppmaning är den specifika instruktionen, frågan eller textstycket du ger till ett AI-verktyg för att tala om exakt vad du vill att det ska göra eller skapa

Påminnelse

En digital påminnelse eller ett diskret larm som dyker upp på din telefon eller dator för att hjälpa dig att komma ihåg att göra något vid rätt tidpunkt. Det är precis som att sätta en post-it-lapp på kylskåpet eller markera en stor cirkel i din väggkalender så att du inte glömmer att ta din medicin, gå på en promenad eller hålla ett möte.

Rekommendationssystem

Ett rekommendationssystem är ett AI-verktyg som föreslår saker du kanske gillar, till exempel produkter, filmer eller innehåll, baserat på dina intressen.

S

Sekretessinställningar

Sekretessinställningar är de digitala kontrollerna som låter dig välja exakt vem som kan se din information och hur ett företag får använda dina uppgifter.

Smarta hem

En heminstallation där vitvaror och enheter kan styras automatiskt på distans från var som helst där det finns en internetanslutning.

Sociala bots

Automatiserade program utformade för att efterlikna mänskligt beteende på sociala medier.

Steg

Steg är antalet steg du tar under dagen. Detta används för att mäta din aktivitet.

Sömnspårning

En funktion på en smartklocka, en bärbar enhet eller en smartphone-app som automatiskt mäter hur bra och hur länge du sover varje natt.

Transaktionsverifiering

Transaktionsverifiering är processen där man kontrollerar att en betalning eller finansiell åtgärd är äkta, förväntad och auktoriserad innan den slutförs eller godkänns.

Tvåfaktorsautentisering (2FA)

Tvåfaktorsautentisering är ett extra säkerhetslager som lägger till en andra nivå av identitetsverifiering. Istället för att enbart förlita sig på ett lösenord kräver 2FA att du bekräftar din identitet med hjälp av två olika faktorer, till exempel ett lösenord plus en kod som skickas till din telefon, för att bevisa att det verkligen är du. Detta minskar risken för obehörig åtkomst, även om ett lösenord skulle läcka.

Utgiftsöversikter

Utgiftsöversikter är appfunktioner som hjälper dig att förstå vart dina pengar tar vägen genom att visa dina utgifter över tid, ofta grupperade efter kategori såsom matvaror, räkningar eller transport.

Varning om misstänkt transaktion

En varning om misstänkt transaktion är en varning som skickas av en bank när den upptäcker en transaktion som verkar ovanlig och behöver kontrolleras eller bekräftas.

Verktyg för digitala betalningar

Appar eller webbplatser som används för att betala för varor och tjänster eller skicka pengar på ett säkert sätt via internet. Vanliga exempel är digitala plånböcker (som Apple Pay eller Google Pay) och tjänster för penningöverföring (som PayPal) som gör det möjligt att betala utan att använda kontanter eller papperscheckar.

Vårdpersonal

En vårdpersonal är en utbildad person, till exempel en läkare, sjuksköterska, sjukgymnast eller apotekare, som kan bedöma din hälsa på ett korrekt sätt och hantera din medicinering.